

Suvestinė redakcija nuo 2004-12-24 iki 2008-06-30

Įsakymas paskelbtas: Žin. 1999, Nr. [36-1100](#), i. k. 0992250ISAK00000174

LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRO

**Į S A K Y M A S
DĖL TRANSFUZIJOS ATLIKIMO METODIKOS PATVIRTINIMO**

1999 m. balandžio 20 d. Nr. 174
Vilnius

Pakeistas teisės akto pavadinimas:

Nr. [V-909](#), 2004-12-13, Žin., 2004, Nr. 184-6817 (2004-12-23), i. k. 1042250ISAK000V-909

Siekdamas užtikrinti transfuzijų kokybę ir saugumą,

Preambulės pakeitimai:

Nr. [V-909](#), 2004-12-13, Žin., 2004, Nr. 184-6817 (2004-12-23), i. k. 1042250ISAK000V-909

1. T v i r t i n u:

1.1. Neteko galios nuo 2004-12-24

Punkto naikinimas:

Nr. [V-909](#), 2004-12-13, Žin. 2004, Nr. 184-6817 (2004-12-23), i. k. 1042250ISAK000V-909

1.2. Transfuzijos atlikimo metodiką (2 priedas);

1.3. Eritrocitų masės (konservuoto kraujo) užsakymo ir parinkimo lapą (f. Nr. 474/a) (3 priedas);

1.4. Kraujo, jo komponentų ir preparatų transfuzijos protokolą (f. Nr. 475/a) (4 priedas).

2. Laikau netekusiu galios Sveikatos apsaugos ministerijos 1992 05 28 įsakymo Nr. 190 3 priedą „Kraujo, jo komponentų, preparatų ir pakaitalų perpylimo instrukcija“.

SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRAS

MINDAUGAS STANKEVIČIUS

1 priedas. *Neteko galios nuo 2004-12-24*

Priedo naikinimas:

Nr. [V-909](#), 2004-12-13, Žin. 2004, Nr. 184-6817 (2004-12-23), i. k. 1042250ISAK000V-909

PATVIRTINTA
sveikatos apsaugos ministro
1999 04 20 įsakymu Nr. 174
2 priedas

TRANSFUZIJOS ATLIKIMO METODIKA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Šis dokumentas nustato minimalius transfuzijos reikalavimus. Jis yra privalomas visoms asmens sveikatos priežiūros įstaigoms, atliekančioms kraujo, jo komponentų ir preparatų perpylimą ligoniams.

II. PASIRUOŠIMAS ATLIKTI TRANSFUZIJA

1. Gydytojas, nusprendęs apie transfuzijos būtinumą ir gavęs raštišką ligonio sutikimą (ligoniui negalint išreikšti savo valios, apie būtinumą atlikti transfuziją sprendžia gydytojas) gydymui naudoti eritrocitų masę (konservuotą kraują), užpildo eritrocitų masės (konservuoto kraujo) užsakymo ir parinkimo lapą ir važtaraštį (reikalavimą) (f. Nr. 434); kitus kraujo komponentus ir preparatus – važtaraštį (reikalavimą) (f. Nr. 434).

2. Eritrocitų masės (konservuoto kraujo) užsakymo parinkimo lape gydytojas pažymi:

2.1. ligonio vardą, pavardę, gimimo datą, lytį, kraujo grupę pagal ABO ir Rh(D) sistemas (kai kraujo grupė nustatyta šioje asmens sveikatos priežiūros įstaigoje), ligos istorijos numerį ir skyrių, kuriame gydomas ligonis;

2.2. užsakomas transfuzines terpes ir jų maišelių kiekį;

2.3. išdavimo skubumą, rezervavimo datą;

2.4. transfuzinę anamnezę apie buvusių kraujo ir jo komponentų perpylimus, reakcijas, komplikacijas;

2.5. moterims – trumpą akušerinę anamnezę apie persileidimų, nėštumo nutraukimų skaičių ir jų naujagimių geltos atvejus;

2.6. pagrindinį susirgimą ir parodymus eritrocitų masės (konservuoto kraujo) perpylimui;

2.7. savo vardą, pavardę, telefono numerį (numerius), kuriais gali kreiptis kraujo transfuzinės tarnybos darbuotojai.

Užpildęs užsakymo ir parinkimo lapą, gydytojas pasirašo, prisiimdamas atsakomybę už pateiktų duomenų tikslumą.

3. Užpildytą eritrocitų masės (konservuoto kraujo) užsakymo ir parinkimo lapą gydytojas perduoda slaugos specialistei. Ji pasirašo, kad priėmė užsakymą.

4. Užsakius perpylimui eritrocitų masės (konservuoto kraujo), imamas ligonio kraujo bandinys (žemiau nurodyta tvarka). Užsakius kitų komponentų, ligonio kraujo bandiniai neimami. Imant ligonio kraujo bandinius ir juos etiketuojant, būtina dalyvauja du medicinos darbuotojai.

III. LIGONIO KRAUJO PAVYZDŽIŲ PAĖMIMAS IR ETIKETAVIMAS

5. Prieš paimant ligonio kraujo, ant mėgintuvėlių turi būti nurodyta:

5.1. ligonio vardas, pavardė, amžius* ir lytis;

5.2. ligos istorijos numeris;

5.3. skyrius (operacinė), kuriame gydomas ligonis;

5.4. asmens sveikatos priežiūros įstaigos (ASPI) pavadinimas**.

* naujagimiams: dienos, savaitės, vaikams – metai, mėnesiai.

** jei kraujo bandinys siunčiamas į kitą asmens sveikatos priežiūros įstaigą.

6. Prieš kraujo bandinių paėmimą ligonio prašoma patvirtinti savo vardą, pavardę ir amžių (jei to neįmanoma padaryti – duomenys tikslinami pagal ligos istoriją).

7. Ligonio kraujas imamas į vakuuminius mėgintuvėlius, ne mažiau kaip 7 ml.

8. Paėmus kraujo bandinius, tuoj pat prie ligonio lovos nustatoma jo kraujo grupė (pagal ABO sistemą). Tyrimų rezultatus įvertina gydytojas. Nustatyta kraujo grupė pažymima ant mėgintuvėlio ir įrašoma į eritrocitų masės (konservuoto kraujo) užsakymo ir parinkimo lapo užsakymo skiltį.

9. Paėmę ligonio kraujo bandinius, medicinos darbuotojai eritrocitų masės (konservuoto kraujo) užsakymo ir parinkimo lape pažymi bandinių paėmimo datą, laiką, įskaitomai parašo savo pavardę ir pasirašo. Pasirašydami jie prisiima visą atsakomybę, kad jų paimtas ir etiketuotas kraujas yra būtent to ligonio, kurio gydymui užsakyti kraujo komponentai. Apie kraujo bandinio paėmimą jie padaro įrašą skyriaus laboratorinių mėginių paėmimo registravimo žurnale. Šie darbuotojai ASPĮ nustatyta tvarka organizuoja mėgintuvėlių su ligonio kraujo bandiniais ir eritrocitų masės (konservuoto kraujo) užsakymo ir parinkimo lapo pristatymą į asmens sveikatos priežiūros įstaigos kraujo perpilimo skyrių (padalinį) arba į kitą asmens sveikatos priežiūros įstaigą.

VI. IMUNOHEMATOLOGINIS LIGONIO KRAUJO IŠTYRIMAS, DONORŲ TRANSFUZINIŲ TERPIŲ PARINKIMAS IR SUDERINAMUMO MĖGINIŲ ATLIKIMAS

Ligonio kraujo imunohematologinį ištyrimą, donorų transfuzinių terpių parinkimą, tapatumo ir suderinamumo mėginius atlieka asmens sveikatos priežiūros įstaigos transfuzinės (laboratorinės) tarnybos medicinos darbuotojai, apmokyti ir turintys teisę šiai veiklai.

Gydymo įstaigos, kuriose neatliekamas ligonio kraujo imunohematologinis tyrimas, donorų transfuzinių terpių parinkimas ir suderinamumo mėginiai laboratorinėmis sąlygomis, tačiau ligonių gydymui reikalingos transfuzijos sutarčių pagrindu gali naudotis regioninių kraujo donorystės įstaigų teikiamomis paslaugomis.

10. Ligonio kraujo imunohematologinis tyrimas atliekamas:

10.1. nustatoma kraujo grupė pagal ABO ir Rh(D) ir, radus antikūnų, pagal kitas kraujo grupių eritrocitinių antigenų sistemas;

10.2. atliekamas antikūnų patikrinimas ir, esant teigiamiems šio tyrimo rezultatams, – antikūnų identifikavimas.

11. Donorų transfuzinių terpių parinkimas atliekamas remiantis ligonio kraujo, imunohematologinio tyrimo rezultatais. Recipientams, kuriems patikrinimo metu nenustatyti antikūnai, transfuzinė terpė parenkama pagal ABO ir Rh(D) sistemas. Recipientams, kuriems patikrinimo metu buvo nustatyti ir identifikuoti antikūnai, transfuzinė terpė parenkama atsižvelgiant į nustatytus eritrocitinius antikūnus (donorinė transfuzinė terpė negali turėti šių antigenų).

12. Recipiento ir donoro kraujo suderinamumo mėginiai atliekami laboratorinėmis sąlygomis: suderinamumo mėginys kambario temperatūroje ir netiesioginis Kumbso mėginys.

13. Recipiento ir donoro kraujo suderinamumo mėginiai atliekami su kiekvienu eritrocitų masės (konservuoto kraujo) vienetu. Ant kiekvieno suderinto eritrocitų masės (konservuoto kraujo) vieneto užklijuojama speciali suderintą eritrocitų masės (konservuoto kraujo) vienetą nurodanti etiketė, kurioje pažymėta ši informacija:

13.1. ligonio vardas, pavardė, amžius* ir lytis;

13.2. ligos istorijos numeris;

13.3. skyrius (operacinė), kuriame gydomas ligonis;

13.4. ASPĮ pavadinimas**.

Ligonio ir donoro kraujo bandiniai, iš kurių buvo atliekamas imunohematologinis kraujo tyrimas, saugomi laboratorijoje 72 val. + 2⁰ + 6⁰C temperatūroje.

Eritrocitų masės (konservuoto kraujo) užsakymo ir parinkimo lape transfuzinės tarnybos laboratorijos gydytojai (klinikos biologai) pasirašo ir atsako už ligonio imunohematologinį ištyrimą, transfuzinės terpės parinkimą ir suderinamumo mėginių atlikimą.

V. KRAUJO, JO KOMPONENTŲ IR PREPARATŲ TRANSFUZIJA

Gydytojas, atliekantis kraujo komponentų (konservuoto kraujo) perpylimą recipientui, yra tiesiogiai atsakingas už kraujo komponentų (konservuoto kraujo) vienetų, suderintų su recipiento krauju, transfuziją gydomam ligoniui.

14. Prieš eritrocitų masės (konservuoto kraujo) transfuziją:

14.1. sužinomas ligonio vardas, pavardė. Ši informacija sutikrinama su ant suderintos eritrocitų masės (konservuoto kraujo) vieneto esančios etiketės duomenimis;

14.2. ligoniui pamatuojama temperatūra, arterinis kraujo spaudimas, suskaičiuojamas pulso ir kvėpavimo dažnis. Šie duomenys įrašomi į transfuzijos protokolą;

14.3. atliekami laboratoriniai kraujo ir šlapimo tyrimai;

14.4. įsitikinama, ar eritrocitų masės (konservuoto kraujo) užsakymo ir parinkimo lape yra žyma apie suderinamumo mėginių atlikimą laboratorijoje;

14.5. patikrinamas eritrocitų masės (konservuoto kraujo) vieneto galiojimo laikas;

14.6. nustatoma ligonio kraujo grupė pagal ABO antigeninę sistemą ir ji sutikrinama su eritrocitų masės (konservuoto kraujo) vieneto ABO grupe. Tyrimo rezultatus įvertina gydytojas^{***}. Kraujo grupė pagal Rh (D), pažymėta eritrocitų masės (konservuoto kraujo) užsakymo ir parinkimo lape, sutikrinama su eritrocitų masės (konservuoto kraujo) vieneto Rh (D) grupe;

14.7. transfuzijos metu:

atliekamas biologinis tapatumo mėginys: 3 kartus su 3-jų minučių pertraukomis, perpilant į ligonio veną srove po 10–15 ml eritrocitų masės (konservuoto kraujo). Jei biologinio mėginio metu ar po jo neatsiranda netapatumo požymių (pulso ar kvėpavimo padažnėjimo, dusulio, veido hiperemijos, neramumo, arterinio kraujospūdžio kritimo, skausmų pilve ar juosmens srityje), kraujo komponentų (konservuoto kraujo) perpilimas tęsiamas;

vaikams perpilamų kraujo komponentų (konservuoto kraujo) biologinis mėginys daromas 3 kartus su 3-jų minučių pertraukomis perpilant:

vaikui iki 1 metų amžiaus – 1–2 ml eritrocitų masės (kraujo),

2–5 metų amžiaus – 2–3 ml eritrocitų masės (kraujo),

6–10 metų amžiaus – 3–5 ml eritrocitų masės (kraujo),

10–15 metų amžiaus – 5–10 ml eritrocitų masės (kraujo).

Perpilant eritrocitų masę (konservuotą kraują), biologinis mėginys būtinai atliekamas su kiekvienu eritrocitų masės (konservuoto kraujo) vienetu.

15. Šviežiai šaldytos plazmos transfuzija:

15.1. šviežiai šaldyta plazma perpilama pagal ABO sistemos antigenus;

15.2. sužinomas ligonio vardas, pavardė, amžius;

15.3. patikrinamas šviežiai šaldytos plazmos vieneto galiojimo laikas;

15.4. nustatoma ligonio kraujo grupė pagal ABO sistemą. Tyrimo rezultatus įvertina gydytojas;

15.5. atliekamas biologinis mėginys (žr. 14.7 punktą) su kiekvienu šviežiai šaldytos plazmos vienetu.

16. Trombocitų koncentrato transfuzija:

16.1. trombocitų koncentratas perpilamas pagal ABO ir Rh(D) sistemos antigenus, o prireikus – ir pagal HLA sistemą;

16.2. paklausiamas ligonio vardas, pavardė, amžius;

16.3. patikrinamas trombocitų koncentrato vieneto galiojimo laikas;

16.4. nustatoma ligonio kraujo grupė pagal ABO sistemą. Tyrimo rezultatus įvertina gydytojas.

17. Kiti kraujo komponentai ir preparatai perpilami prisilaikant jų vartojimo instrukcijų.

^{***} ligonio kraujo grupės perpatikrinimo būtinumą prie ligonio lovos pagal ABO sistemą nustato kiekvienos asmens sveikatos priežiūros įstaigos transfuzijų komisija.

18. Transfuzijos metu stebima, ar nėra transfuzinių reakcijų, o jų atsiradus, tai pažymima atitinkamuose dokumentuose.

Transfuzijos protokole pasirašęs gydytojas yra atsakingas už transfuzijos atlikimą. Transfuzijos protokolas įključuojamas į ligonio ligos istoriją.

19. Po kraujo komponentų (konservuoto kraujo) perpylimo būtina:

19.1. kraujo komponentų (konservuoto kraujo) vienetus saugoti 72 val. + 2⁰ + 6⁰C temperatūroje;

19.2. 3 val. po transfuzijos kas valandą matuoti ligonio kūno temperatūrą (išskyrus narkozės ir operacijos metu);

19.3. praėjus 3 val., makroskopiškai ištirti ligonio šlapimą;

19.4. kitą dieną po perpylimo padaryti laboratorinį šlapimo tyrimą ir bendrą kraujo tyrimą;

19.5. stebėjimo dėl galimų transfuzinių komplikacijų rezultatus pažymėti transfuzijos protokole.

20. Kiekviena kraujo, jo komponentų transfuzija turi būti registruojami Transfuzijų žurnale (f. Nr. 009/a).

PATVIRTINTA
sveikatos apsaugos ministro
1999 04 20 įsakymu Nr. 174
3 priedas

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija		IOK				
		VDK				
<i>įstaigos pavadinimas</i>		Aps. f. Nr. 474/a				
Eritrocitų masės (konservuoto kraujo) užsakymo ir parinkimo lapas						
Pildoma skyriuje	Į markiruotą mėgintuvėlį paimti ne mažiau kaip 7,0 ml, ligonio kraujo be konservanto	Ligonio Vardas: Pavardė: Gimimo data: Ligos istorijos Nr.: Skyrius: ASPI pavadinimas: Klinikinė diagnozė: Parodymai transfuzijai:	Kraujo grupės, nustatytos prie ligonio lovos, rezultatas 0 A B A B (reikiamą apibraukti)			
		Perpylimui reikia vienetų eritrocitų masės (konservuoto kraujo)	Trumpa transfuzinė ir akušerinė anamnezė: Perpylimai: Taip Ne Komplikacijos, reakcijos: Taip Ne Nėštumo nutraukimai, persileidimai: Taip Ne Naujagimių gelta: Taip Ne Transfuzijos šio susirgimo metu: Taip Ne			
		Išdavimo tvarka: išduoti skubos tvarka išduoti šiandien išduoti rytoj rezervuoti iki..... (reikiamą pabraukti)				
		Ligonio kraujo paėmė slaugos darbuotoja: (vardas, pavardė, parašas) gydantis gydytojas (vardas, pavardė, parašas, telefonas)				
Atsakymas gydančiam gydytojui						
Pildoma laboratorijoje	Prieš transfuzijas paimto ligonio kraujo bandinius ir perpylimui parinkto kraujo komponento likutį saugoti laboratorijos šaldytuve 72 val. (+ 2 ⁰ + 6 ⁰)	Ligonio * Vardas: Pavardė: Gimimo data: Ligos istorijos Nr.: Skyrius: ASPI pavadinimas:	Nustatyta kraujo grupė 0 A B A B Rh (D) teig/neig. (reikiamą apibraukti) Antikūnai teig/neig. Esant antikūnų - jų specifiskumas			
		Perpylimui tinkami šie eritrocitų masės (konservuoto kraujo) vienetai: <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%;"></td> <td style="width: 50%;"></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">Vieneto Nr.</td> <td style="text-align: center;">Vieneto Nr.</td> </tr> </table>			Vieneto Nr.	Vieneto Nr.
Vieneto Nr.	Vieneto Nr.					

1.		6.	
2.		7.	
3.		8.	
4.		9.	
5.		10.	
Data: Laikas:			
Laboratorijos gydytojas (klinikos biologas): (vardas, pavardė, parašas)			

PATVIRTINTA
sveikatos apsaugos ministro
1999 04 20 įsakymu Nr. 174
4 priedas

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija							IOK		
							VDK		
<i>įstaigos pavadinimas</i>							Aps. f. Nr. 474/a		
Kraujo, jo komponentą ir preparatų transfuzijos protokolas									
Ligonio Vardas: Pavardė: Gimimo data: Ligos istorijos Nr.: Skyrius: ASPI pavadinimas: Klinikinė diagnozė: Parodymai transfuzijai:						Laboratorijos tyrimo rezultatas Kraujo grupė O A B A B Rh (D) teig./neig. Antikūnai teig./neig. (reikiamą apibraukti)			
Suderinamumo mėginiai, atlikti ligoninės laboratorijoje, Kraujo centro laboratorijoje (reikiamą pabraukti)						Ligonio kraujo grupės patikrinimo rezultatas prieš pat transfuziją Kraujo grupė O A B A B (reikiamą pabraukti)			
Ligonio stebėjimas prieš transfuziją:									
Kūno temperatūra			Kraujospūdis			Pulsas			Kvėpavimo dažnis
Perpilta						Transfuzinė reakcija.			
Nr.	Komponento (preparato) pavadinimas	Vieneto Nr. arba serija	ABO kontrolė prieš pat transfuziją	Rh etiketėje	Biologinis mėginio rezultatas	Ne	Taip		
1.									
2.									
3.									
4.									
5.									
Transfuzijos pradžia			val.	min.	Pabaiga		val.	min.	
Transfuziją atlikta prieš operaciją, po operacijos, operacijos metu, narkozės metu (reikiamą pabraukti)									
Perpilta iš viso			vnt. Transfuziją atliko gydytojas..... (vardas, pavardė, parašas)						
Recipiento stebėjimas iškart po transfuzijos									
3 valandos po transfuzijos kas valandą		Kūno temperatūra			Pulsas		Kraujospūdis		
val. min.									
val.; min.									
val. min.									

Šlapimo pirmas patikrinimas val.	min. (praėjus 3 val. po transfuzijos)		
Šlapimo kiekis..... ml.			
Šlapimo spalva: geltona, rausva, kita.			
Slaugos darbuotoja:.....	(vardas, pavardė, parašas)		
Gydytojas:.....	(vardas, pavardė, parašas)		
Kitą dieną po transfuzijos:			
Kraujo tyrimas:	Hb	Ht	Er Tr
Pastaba. Po transfuzijos tarą su transfuzinės terpės likučiais saugoti skyriaus šaldytuve (+ 2° +6°C) 72 val.			

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Įsakymas

Nr. [V-909](#), 2004-12-13, Žin., 2004, Nr. 184-6817 (2004-12-23), i. k. 1042250ISAK000V-909

Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 1999 m. balandžio 20 d. įsakymo Nr. 174 "Dėl sertifikato transfuzijai atlikti išdavimo tvarkos ir transfuzijos atlikimo metodikos patvirtinimo" pakeitimo